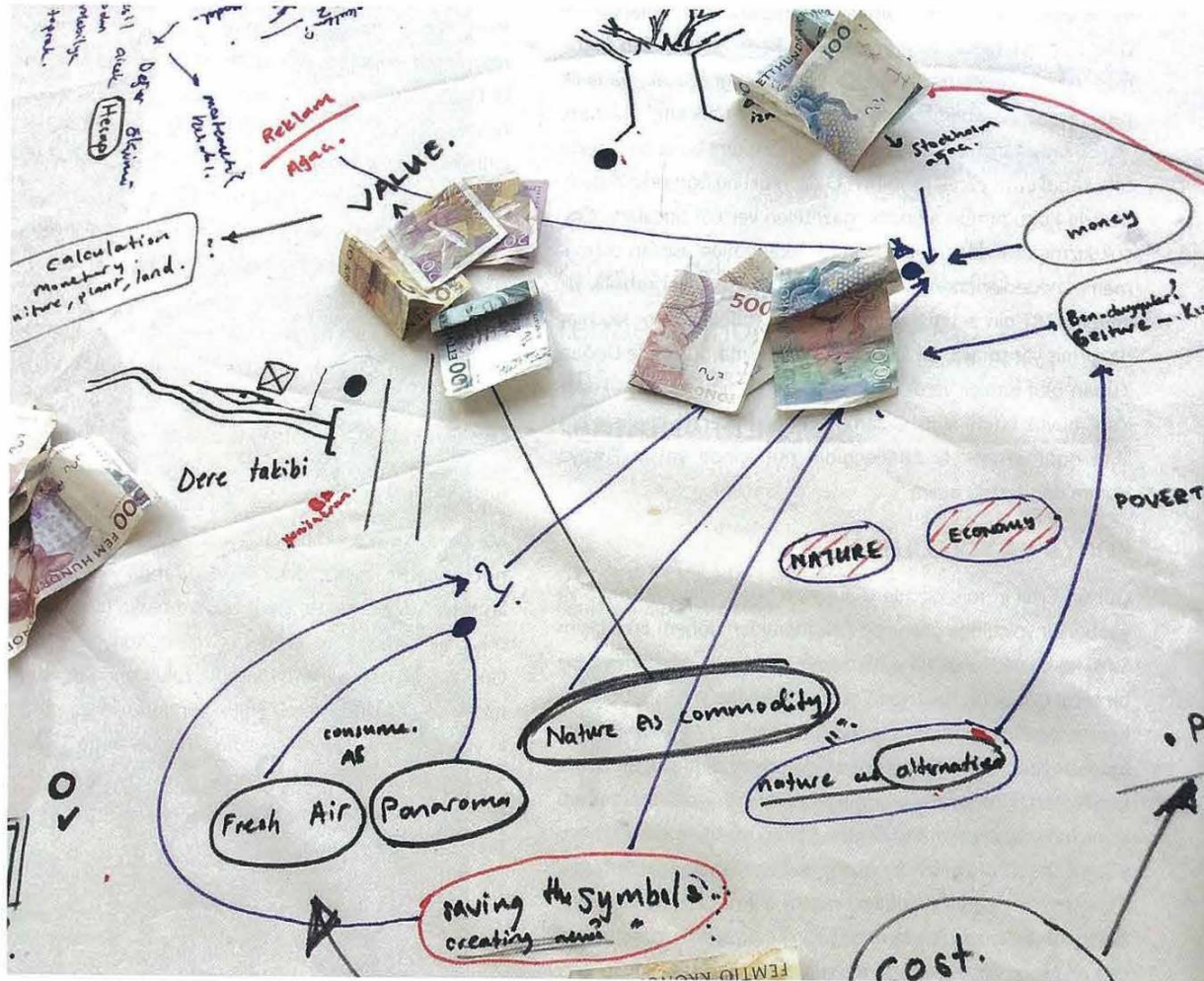

Doğa nasıl ticari bir meta olur?

Elmas Deniz son sergisinde bu sorunun yanıtını arıyor. Videodan resime farklı araçlarla ürettiği eserlerinin hepsi görme biçimlerini ve nelerin saklandığını anlatıyor.

26

“Satın almak istediğim ağaç” videosundaki beş asırlık meşe ağacı.

“Para işi” adlı eser, paranın güncel hayattaki görünümüne odaklanıyor.

Sergiye ismini veren "Siyah Panteri Görebilmek" enstalasyonu.

Elmas Deniz, doğanın insan tarafından tüketimi üzerinden görünen ve görünmeyen kavramlarına odaklanıyor.

ÖZGE KARA

ozge.kara@yahoo.com

Ekonomi ve ekonomik kaygıların insan hayatında birincil öneme sahip olmasını dert edinen bir sanatçı Elmas Deniz. Oldukça uzun ve geleneksel bir sanat eğitiminin ardından 2002 yılından bu yana profesyonel olarak var olduğu sanat dünyasında bu derdini dile getirmek için kullanmadık araç bırakmadığını söylüyor. Deniz, bugünlerde temelinde yine aynı dertle yola çıktığı "Siyah Panteri Görebilmek" isimli sergisi ile Pilot Galerisi'nde izleyiciyle buluşuyor.

Para ve günümüzün merkezindeki ekonomik değerleri, daha önceki çalışmalarında birey odaklı bir yoksulluk kavramı üzerinden çalışan Elmas Deniz, "Siyah Panteri Görebilmek" ile sınırlarını biraz daha genişletip doğaya yöneliyor. Sanatçı, bu sergide ticarileşmekte olan doğanın insan tarafından tüketimini, daimi tüketici olarak insanın bir etiket gibi sürdürdüğü alışkanlıklarını irdeliyor. Seçimde yer alan çalışmaların tümü, sanatçının Stock-

holm'de bulunan ve uluslararası pek çok sanatçıya çalışma ortamı sağlayan Laspis'te geçirdiği dört aylık bir süreçte meydana gelmiş. Türkiye'den daha önce Hüseyin Alptekin, Gülsün Karamustafa, Ahmet Öğüt gibi isimlerin katıldığı Laspis sanatçı değişim programı, Elmas Deniz için de ilham verici bir deneyim olmuş ve ortaya para ve doğa temelli bu sergi çıkmış.

Düşünce odaklı çalışan sanatçı, ortaya çıkardığı işlerle ilgili, "Genelde önce işlerimi fikir olarak düşünüyorum. Kendimi felsefeci sanıyorum herhalde. İşimi gösterdiğim madde kısmından çok çok daha uzun zamanlarımı düşünmeye ayırıyorum. Daha sonra 'Bunu ne ile işleyebilirim?' sorusu geliyor. Bazen de gördüğüm bir nesne üzerine bir düşünce kurabileceğimi hissediyorum, " diyor. "Siyah Panteri Görebilmek" sergisi de fikren bir çerçevede sanatçının bir panter görseli ile karşılaşmasıyla doğmuş. Sergiye ismini veren ve siyah bir fon üzerinde olması sebebiyle görmekte zorlanılan siyah panter, insan olarak bir parçası ol-

"Fiyatı Bulmak (Hesaplamalar)" adlı eser, bir ağaçtan üretilebilecek ürünleri ve bunların fiyatlarını hesaplıyor.

Sanatçı, serginin asıl amacının mevcut bir durumu göstermekten çok insanların bu duruma nasıl yaklaştığını göstermek olduğunu şu sözlerle açıklıyor: "Yoksulluğu da, doğanın ticarileşmesini de herkes gayet iyi biliyor elbette; ama benim asıl derdim bu çok bilinen konuların nasıl çok çabuk hasıraltı edildiğiyle ilgili."

28

mamıza rağmen önemini algılamakta zorlandığımız doğa kavramının temsilcisi olarak seçkideki yerini almış. Önünde bir bü-yüteç ile sunulan bu hazır malzeme, doğaya dair neyi görüp neyi göremediğimiz üzerine kurgulanmış seçkinin en dikkat çeken çalışması.

PARAYI GÖRÜNCE TANIRSINIZ

Serginin para vurgusu da en az doğaya yapılan kadar yoğun. Sanatçı parayı ilk aşamada gizleme yöntemiyle izleyici ile buluşturuyor. Oysa o kadar da kolay değil bulunduğumuz sistem içerisinde önümüzde beliren parayı görmemek. Algı sistemimizin odak noktası olarak para, tüm engellere rağmen kendini göstermeyi başarıyor bu çalışmalarda. Üstelik izleyici, panter görselli çerçevenin aksine hiç çaba göstermiyor bu kez görmek için. Bu gizleme çalışmalarının hemen ardından gelen "Para yoksa su yok" çalışması ise "Paraya elverişli mevcut sistemimiz içerisinde doğala yer yok," dercesine para ile satın alınan doğa ile bir kez daha yüzleştiriyor izleyiciyi. Sanatçı ticarileşmiş doğanın en büyük kanıtı olan bu durumla ilgili "Ekosistem, özel mülkiyet kavramı göz önünde bulundurulmadan tanımlanıyor. Ben bu sistemin bir parçası olarak, yoldan geçerken bir ağaçtan elma koparıp yiyemiyorum; çünkü o elmanın sahibi var," diyor.

Serginin merkezinde ise tüm bu kavramlara satın alma üzerinden yaklaşan bir video karşılıyor izleyiciyi. "Mutlu olmak için satın aldığın şeylerin kaçına ihtiyacın var?" sorusunu bir kez daha zihinlere sokan bu video, beş asırlık bir meşe ağacını satın almak isteyen bir kadını takip ediyor. Elmas Deniz, izleyicinin bu taleple karşılaştıktan sonra kaçınılmaz olarak düşüneceği

"Ağaç kaç para?" sorusuna da cevap vermeyi ihmal etmiyor. Sanatçı, bir ağacın bedelini kağıt, odun, masa gibi farklı formlarda belirlemeye çalışıyor ve belki de bedel ödemeye alışık insanın belirlemesi mümkün olmayan bir bedel karşısındaki acizliğini sergiliyor. En son olarak ise izleyici, mevcut doğa algısının yalnızca turistik bir arka plandan ibaret olduğunu vurgulayan bir enstalasyon çalışması ile karşılaşılıyor. 14 dakika süren ve çeşitli manzara fotoğraflarından oluşan bu çalışma, doğanın bir parçası olduğunu unutan insanın onu yalnızca göze hitap eden bir alan olarak ele almasına göndermede bulunuyor.

SANAT TARİHİ ŞİŞTİ

Resim temelli bir sanatçı olmasına rağmen daha önceki deneyimlerine dayanarak resmin kendisi için sınırlı bir medyum olduğuna karar veren Deniz, sergideki eserlerin çeşitliliğiyle ilgili "Ben belli bir medyum üzerinden değil, bir düşünce akışı üzerinden dil üretiyorum. Tek tek işler üretmektense birbiriyle kardeş işleri bir arada kullanmaktan hoşlanıyorum. Nasıl işlerin kendi içinde küçük küçük düşünce parçaları değişiyor, görüntülerinde de bu değişim olmalı diye düşünüyorum. Sanat tarihi çok fazla katlandı, çok fazla şişti. Böyle bir sanat ortamında tek bir medyumun tarihi ve onun tarihsel getirisi ile mücadele etmek zorunda olmadığımı düşünüyorum," diyor.

Sanatın en mükemmel yanının anlamının genişletilebilir bir kavram olduğunu söyleyen Elmas Deniz, "Siyah Panteri Görebilmek" sergisini kavramsal ve fikir odaklı bir sergi olarak niteliyor. Sanatçı, serginin asıl amacının mevcut bir durumu göstermekten çok insanların bu duruma nasıl yaklaştığını göstermek olduğunu şu sözlerle açıklıyor: "Yoksulluğu da doğanın ticarileşmesini de herkes gayet iyi biliyor elbette; ama benim asıl derdim, bu çok bilinen konuların nasıl çok çabuk hasıraltı edildiğiyle ilgili." Deniz, konuşmasına "Sanatçı, genel olarak rahatsız bir insan oluyor sanırım. Bu da onu doğal olarak sürekli güncel sorunları konuşmaya itiyor," diyerek toplumsal ve ekolojik sorunları anlatmayı sürdüreceğinin sinyallerini veriyor. **MS**

Pilot Galeri / (0212) 245 55 05 / Bitiş Tarihi: 14 Haziran 2014